

COSINZEANA

revistă literară
ilustrată săptămânală

CUPRINSUL:

Al. Ciura: Instrucția viitorului, articol.
Nichifor Crainic: Nocturnă, poezie.
T. Murășanu: Nicușor, schiță.
Petronius: Ada-Caleh, articol.
Liviu Marian: Cântec sălbatec, poezie.
A. Daudet — *C. Sachelariu*: Împresurarea
Berlinului, nuvelă.
Vasile Conta: Cugetări postume.
Radu Mărgean: În tren, poezie.
J. H. Rosny — *A. Corbul*: Fereastra, schiță.

H. Dăscălescu: Cântece, poezie.
D. M.: Cronică documentară: Creșterea și
căderea părului.
Lăzăr—Ciura: Floarea Betulei, roman.

FLORI DE-O ZI:

Leontina Ciura: Pentru copii...
G. Todica: Din vocabularul meteorologic.
G. B.: Infinitul.
*** Dantelele și femeia siciliană.

ILUSTRAȚII

A apărut

„Misterul Poetului”

de Antonio Fogazzaro,

cel mai splendid roman al marelui scriitor italian cu renume mondial, în care se zugrăvește într'un mod fermecător *iubirea* platonice și curată a două suflete, pe cari însăș Dumnezeirea le predestinează, ca să fie unul al celuilalt.

„MISTERUL POETULUI” între literatura de bâlcu, cu subiecte banale, imorale, ce începe a se creia și la noi, apare ca o splendidă carte cu pagini de-o frumuseță neîntrecută, pe care o poate ceti, ba chiar e bine s-o cetească, fiecare domnișoară și fiecare tinăr cu sufletul curat și dornic de-o iubire senină și imaculată.

„MISTERUL POETULUI” până acum a fost tradus aproape în toate limbile europene și a avut pretutindeni un succes uriaș. Zeci și zeci de mii de exemplare s-au desfăcut din cartea aceasta prețioasă și plină de farmec.

La noi a tradus-o domnul D. TOMESCU, redactorul „Luminii literare”, într'o limbă plină de poezie și neaoșă românească.

„Misterul Poetului” a apărut în editura „LIBRĂRIEI NAȚIONALE” S. BORNEMISA din Orăștie și se poate comanda pentru suma de cor. 2— franco.

A apărut

„Volintirii”

de Ion Dragoslav,

un splendid volum de peste 200 pagini, cuprinzând povestirile alese, pline de farmec ale unuia dintre cei mai de seamă povestitori ai noștri de azi. Domnul *Ion Dragoslav*, pe care și publicul ardelean îl cunoaște îndeajuns, mănuește cu o dibăcie neîntrecută condeiul și îi reușește să prindă în vorbe maestre amintirile sale așa de plastic, așa de distractiv, cum dela nemuritorul Ion Creangă n-a succes nici unui scriitor român.

Sub condeiul dânsului oamenii din lumea dela țară, învie, trăesc, apar aieva înaintea noastră, cu toată viața lor rustică, nefalsificată, pe care am trăit-o și noi odată, demult, când adormiam ascultând poveștile bunicii cu firea blândă.

În scrisul acesta nu aflu mari conflicte sufletești, ci ascuți par'că un cântec fermecător, pe care nu l-ai auzit de ani de zile, care te mângăe ca o mână scumpă și-ți stoarce din ochi lacrimile pe cari le-ai vărsat în copilărie așa de fără rost.

„Volintirii” a apărut în editura „LIBRĂRIEI NAȚIONALE” S. BORNEMISA din Orăștie și se poate comanda pentru suma de cor. 1.90 franco.

COSINZEANA

REVISTA LITERARĂ ILLUSTRATĂ... REDACTOR SEBASTIAN BORNEMISA.

ANUL III.

ORĂȘTIE, 25 Maiu n. 1915.

Nr. 21—22.

INSTRUCȚIA VIITORULUI

AL. CIURA

De undeva, din o grădină apropiată, răzbate glasul sonor al unui elev: „Să ne închipuim, că avem punctul A... de-aici lăsăm o verticală asupra punctului B... să ne închipuim, că avem punctul A...”

Și glasul lui recitativ, îmi amintește de greutățile învățământului de azi, evocându-mi o serie întreagă de imagini, o scară ai cărei fușei se pierd în înfinit. Un capăt al scării e undeva jos, iar fușele se urcă tot mai sus... de-abia îi mai distingi, deși sușul lor e tot mai luminos!

* * *

Îl aud pe tata-moș, povestindu-mi, cu graiul lui de moșneag înțelept, clipind des din genele tremurătoare, netezindu-și barba albă și lungă:

— Ehei, nepoate, vouă vă e ușor, că n'aveți să treceți prin năcazurile, cu cari ne-am luptat noi... Pe vremea noastră nici nu eră slobozenie, să pui picioru în școală, că școlile nu erau ridicate pe seama iobagilor... Ne mai strecuram așa, câte un ficior de popă prin școli străine... ne răbdau o vreme, apoi ne făceau vânt, că nu eră învățătura pentru odrasle de slugi... Așa erau bătrânii, pe vremuri, până s'au deschis școlile din Blaj... Aici am răzbit apoi mai ușor și mai mulți, dar nu se pomeneă, să avem sălaș de dai Doamne, nici să avem cărți, din care să scoatem învățătura... Ne înghesuiam câte cinci-șasă într'o cocioabă, unde plățiam trei zlofi de aramă pe an și maistorul lucră cu noi într'o odaie, jiluiind la scânduri, bocănind cu ciocanele... Eram înghesuți în două paturi, dormiam pe cergi, dar înghesuiala ne prindea bine, căci ne mai încălziam îndeolaltă... lemnele erau scumpe și făceam foc numai seara, cu aschiile și jiluiturile gazdei. Măncarea ne-o aduceau de acasă, cu desagii, când se nimeria câte o vreme mai grea, așteptam și înghițiam în sec, deși mai luam câte o strachină de fierțură dela seminar. De cărți nici pomană... aveam așa niște notițe cu ceruza, după explicările călugărilor... și le ceteam așa de anevoie, că nu aveam numai o luminare de

său, și dela o vreme literile începeau să se învălmășască... flacăra luminării tremură, încunjurată ca de un curcubeu... Mergeam în toată ziua și la biserică. Vai ce de frig am mai răbdat; clănțăneam din dinți și îi tropăiam cu cismele pe pietrele reci... De tren și căruță nici pomană! Plecam de acasă călare doi frați și ne schimbam din când în când... sluga încă venia cu noi până la Murăș, să ducă acasă calul. Aici luam desagii pe umăr, treceam Murășul cu luntrea și o porneam înaintea singuri. Cunoșteam satele și chiar copacii și pietrele din marginea drumului. Cunoșteam, mai ales, preoții, la cari frăgeam în gazdă seara, și ne primiau așa de bucuroși, săracii!... Vara, când veniam pe vacanță, n'aveam nici un gând. Nu mai așteptam, să trimiță după noi călăria, ci o porniam, cu noaptea în cap și seara ajungeam până la popa din Mogoș... dormiam iepurește în podul grajdului și dimineața porniam iarăș. Acum eram ca acasă. Ce bucurie pe noi, când vedeam dealurile satului, nu mai simțiam nici o oboseală, parcă ne crescuseră aripi la picioare. Tata ne îmbrățișă voios, dar mama privi cu ochii în lacrimi la fețele noastre supte, șoptind îngrijorată:

— Sărăcuții de ei, ce rău vor fi trăit pe acolo!

* * *

Vremile aceste grele și-au proiectat lumina lor mohorâtă și asupra generației ce a urmat, și chiar generația a treia încă a azistat la amurgul acestor zile de trudă și sbucium.

Generația de acum e mai norocoasă. Încăperile saelor s'au lărgit, condițiile de trai s'au schimbat și ele înspre bine, în mod simțitor. Manualele sunt tot mai bune și mai ușoare — deși multe din ele mai lasă, vai, încă atâta de dorit — oamenii de școală își bat capul, cum să ușureze, din ce în ce mai mult munca tinerelor odrasle. Nizuițele pedagogilor dela începutul veacului trecut se înăptuesc, cercând tot mai mult, ca instrucția să fie din ce în ce mai plăcută.

Azi internatele își deschid larg porțile pentru primirea cât mai multor elevi; intuiția ocupă tot mai mult teren și școala înceată a mai fi locul de oroare și de trudă.

Gimnastica și sportul ies tot mai mult la iveală

și nu va trece multă vreme, până ce va ocupa locul ce-i competează pe vremea înțelepților Elini de odinioară: jumătatea instrucțiunii.

În străinătate prelegerile se țin, în lunile de vară, în apropierea unei păduri, unde elevii au ocazie a cunoaște mai de aproape frumusețile firii, fără a înghiți praful școalelor și fără a-și strivi pieptul plecat întruna spre bancă.

Viitorul mai păstrează încă atâtea lucruri minunate, de cari copiii nostri se vor bucura negreșit, în drumul lor spre lumină.

Sunt proiecțiunile de schiopticon și, mai ales, acele ale cinematografului. Inovația s'a introdus deja în țările apusene și nu încapă îndoială, că va răzbate și la noi, în interval de câțiva ani!

E o plăcere, să cetești efectul acestor proiecțiuni, mai ales în clasele inferioare ale elevilor. Ei se bucură dinainte și aleargă la școală cu o dragoste, ce n'a caracterizat nici pe cei mai sirguincioși ascendenți ai lor. Ei văd și înțeleg, în câteva clipe, ceea ce părinții lor înțelegeau numai cu mare greu, după lămuriri mai mult sau mai puțin luminoase și după-ce memorizau cu atâta trudă lucruri, pe cari abia de le înțelegeau pe jumătate.

Câștigul e îndoit: deoparte dragostea pentru școală crește în mod foarte simțitor; de altă parte se facilitează foarte mult gimnastica creierului. Intellectul nu va fi așa de încărcat și, în urmare, va putea cuprinde mult mai ușor chiar lucruri mai grele, căci nu s'a poticnit de atâtea piedeci și drumul spre lumină e netezit în mod așa de simțitor!

Câți din băeșii noștri au văzut marea? (Subsemnatul declară, cu rușine, că n'a văzut-o nici el!) Câți au văzut măcar un râu mai mare? Un vapor? Animale sălbatice? Aeronave?

Ei vor avea o mie și una de avantaje față de înaintașii lor și își vor rezervă un însemnat capital de energie intelectuală, pe care noi l-am cheltuit lupfându-ne cu greutate în începutului.

Ei îl vor cheltui pentru a atinge cele mai înalte trepte ale culturii, la cari noi nu ne-am putut ridică. Drumul nostru a fost mai lung și mai greu, de aceea ne-am oprit la jumătatea, sau dincolo de jumătatea lui, fără a ne putea avânta, decât arare, spre culmile scaldate în lumină.

E un prilej de măhnire când te gândești la trecut, dar, în aceeaș vreme, un prilej de mare bucurie, când privești înainte, și constai, cu inima palpândă *progresul ce se realizează*; progresul, ce va aduce roadele lui așa de minunate, în viitorul cel mai apropiat.

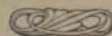
Nocturnă

*Grămezi de umbră moale prin crengi s'au aninat
Și-s tot mai somnoroase luminile în sat,
Păianjenșul păcii s'a 'ntins sub bolta naltă
Doar coruri de buiateci, la margine de baltă,
S'aud așa departe, departe în surdină.*

*O clipă mă cred singur și fruntea mi se 'nclină,
Dar, vezi, tăcerea care prinsese să mă 'ngroape
A răscolit un suflet de undeva, de-aproape
Și-azi ce jalnic cântă! Mărgea după mărgea
Curg notele și-s rare de parcă le-ai vedeă
Sculplate clar pe fundul de liniște albastră.
Curg rare, tot mai rare și pline de jelanii
Că par o monahală ritmare de metanii.
Se sting apoi... oftează... se 'nchide o fereastră
Și iar adânc repaos... Hai suflete al meu,
Sfârșește și tu veghea și-adormi cu Dumnezeu!
De ce 'mpetrit cu ochii l'al bolților monarc,
Întârzii numărându-i, ca antical Hiparc,
Noroadele de stele?*

*Un înger alb se lasă
Și pune somnul streajă la fiecare casă —
E îngerul odihnei. — Hai suflete al meu,
Te-adună de pe drumuri și-adormi cu Dumnezeu!*

NICHIFOR CRAINIC

NICUȘOR

T. MURĂȘANU

Tăcute, negre, purtate de vânt, ca niște pânze uriașe de paianjăn, desprinse din ungherul cine știe căruia castel pustiu, — umbrele nopții își despicau formele moi, simetrice, de fărful plopilor scâlțați în lumina de lună.

Vuetul iazului, strejuit de răchitișuri bătrâne, supărate, creștea în bătăi de interferință, se 'nfuriă par'că, declinând apoi tot mai mult și împrăștiindu-se în imensitatea văzduhului... Iar pe sub bolți de ramuri tinere, undeva pe-aproape, ca un mănunchiu de acorduri pe-o terasă îndepărtată, ca o revărsare înfiorată a unui clopot atins de zâmții paserilor nocturne — cântau apele în armonii multisonore...

Așa eră seara aceea târzie de Cireșar, în care a murit Nicușor, mielul nostru alb ca un bulgăre de omăt, drag tovarăș cândva vieții mele de visuri ignorate, în alergările după colbulții de pietri scumpe fluturi ai livezilor presărate cu fire de iarbă, cu cântec vesel, flori și tinereță țasnitoare prin fiecare picur de rouă par'că...

Misterioasa împărăție a umbrelor, în ce legătură va fi stat cu Nicușor, că într'o seară târzie ne-am despărțit de el, dupăce tot într'o seară ființa noastră s'a fost alipit de ființa lui?...

...Afară suflă un vânt cu grai afund — umplân-

du-ne din când în când casa cu miresme de primăvară, dând busna prin geamul spart. Obloanele de scândură învechită se izbeau des și bărnele grele părăiau, scârțiau discret.

Noi, copiii, în cămășuțe lungi eram ghemuiți pe păcelul de după vatră și ascultam cu ochii mari și degetul pe buze, o poveste pe care ni-o spuneă mama.. Aprinsul luminărilor a fost trecut demult, dar la noi în casă eră tot întunec încă — și nouă ne plăcea grozav să stăm așa sub bătaia flăcărilor ce-și luau proporții mari pe păreții de laturi, vesel pâl păitoare în gura vetrii călduțe...

Așteptam pe tata de undeva... Și nu mai venia... Ci, într'un târziu, am auzit o duruitură hodorigită prin bulgării ulicioarei strejuită de plopi înalți, și, în aceeaș clipă, căruța noastră cu Puica înhămată strașnic, atinsă de sfârcul meșter alui Indrei, — am zărit'o cum alunecă ușoară sub lumina felinarului dela poartă.

Mama le-a eșit în prag...

Am auzit apoi în casa de laturi tropotituri aspre de încălțăminte grele. Noi, copiii, ne-am tras lângă ușă și-am ascultat strânși la olaltă, privind pe azurul cheii, în urma zării de lumină. Și-am văzut, cum în drept cu Indrei își lasă forma pe părete un deget uriaș de mânășă — de vremece tata și-a vârit mâinile în căputul cel lung și într'un clinchet de argint a lăsat să lunece în buzunarul mamei un mănunchiu de chei...

Ușa s'a deschis larg apoi și tata ne-a mângăiat pe frunte... Mai pe urmă ne-a întrebat cu vorbe blajine:

„Vreți voi s'aveți un miel? Hai?”

Noi am rămas cu ochii mari, nedumeriți... Eram stăpâniți de-o frică, căci tata eră om aspru...

„Puișor, vrei tu să ai un miel frumos, cât tine de mare?”

— Veau...”

Și-am văzut pe tata, sub lumina unui sfeșnic, cum prinde să soarbă lacom cu lingura dintr'o strachină de marmoră...

...Ci, noi ceilalți, când am înțeles de ce eră vorba, am sărit, cât ai bate în palmi, umplând casa de chiote, aproape să ridicăm pe tata în slavă cu masă cu tot...

...Ne-am potolit târziu cu căpșorul pe pernele moi, sub cântecul crengilor de măr ce atingeau rar geamurile cu obloanele poleite de lună, ca de-o apă de aur.

Dimineața eră să nu ne mai aducem aminte de povestea cu mielul din seara trecută. Indrei nu știam unde s'o fi dus. Puișor meșteră ceva prin ieslea poeții trezind hodorigirile unui clopot răgușit de cioaie...

Maniței ceva îi lipsiă, căci s'a fost așezat abătută sub armindenul dela poartă, privind departe, cu părul despletit și bărbia sprijinită de mânăța albă, scâldată în lumina de soare...

Dar de-odată, pe cărarea din țintirim, am zărit, de sub nucul nostru, pe Indrei cu un miel după grumaz...

„Vine Indrei... Indre-e-ei mă-ă-ă...”

Și tustrei, cu cămășuțele descheiate, cu pletele în vânt, Puișor cu un clopot, cât o căciulă la grumaz, — am alergat întru întâmpinarea lui Indrei...

Indrei își mândri pașii grei și desfăcū o gură largă, de să nu se mai sfârșească:

„Mai domol voinicilor, că mă prăpădiți...”

În mijlocul ogrăzii, sub pridvorul înalt, năpădit de vite sălbatece, — își lunecă povața domol și-o săltă odată și scuturându-și pălăria înfășcă pe Puișor de-o mânăță zorindu-l spre miel:

„Prinde voinice pe fratele tău Nicușor și să-i porți grija...” Așa ne-am prins tovarăși, așa ne-am cunoscut cu Nicușor...

La început aținea des urechea și stăpănit pe semne încă de cântecul tălângilor în declin, pe care l-a auzit pentru cea din urmă dată, săltat după grumazul lui Indrei, — pornea repede-repede s'alerge spre vre-un colț de livadă și tinzând botșorul de spumă scotea un be-e-e gingaș, subfiratec... Mai târziu foarte rar.

Și nouă, copiilor ne eră așa de drag, cu zurgălăul la grumaz, ascuns în cănacul de mătasă, la care Manița a meșterit două zile depline. În salturi sprintene își avântă piciorușele svelte, prin bătaia vântului alături de noi și de Manița totdeauna mai târzie în alergat, veșnic având năcaș cu șuvițele de pe frunte.

Și nebănuitor trăiam atunci farmecul vieții, pe care n'o să-l mai trăesc în forma aceea niciodată. Ne-abăteam târziu acasă oboșiți, dormici de hodină cu Nicușor cu tot, care grăbit își cuprindea locșorul știut, lângă păcelul nostru...

Ci, într'o seară tata aveă oaspeți. Eram cu toții sub nucul dela fereastră... Manița a fost ațipit cu căpșorul la mama în poală. Eră o lună frumoasă, mușcată de-o parte, ca de-o gură uriașă. Adia un vânt mulcom, dulce — și tulpina nukului, cum se clătina arare, părea bătută cu bani de aur, sub sclipirile luminii de lună...

Tata tăcuse deșteptând clinchetul unui păhar de-argint — când în umbra pridvorului înalt, negru, — apărū o mogâldeață cu imaginea aruncată pe păreții luminați de lună — și glasul lui Indrei despică liniștea împetrită, misterioasă a sării aceleia de Cireșar:

„Domnule... Domnule... Nicușor a murit...”

Vorbele acestea le-a rostit Indrei cu un glas venit par'că din cine știe ce depărtări nebănuite.

Grăbiți, aninați de cele două părți ale mamei, ne-am dus pe urma lui Indrei... Și Nicușor eră țapăn, stă nemișcat cu gurița deschisă de par'car cere ceva, cu ochișorii mici, închiși... Noi, copiii, am început să plângem, de vremece mama l-a pipăit, i-a ridicat căpșorul căutându-i salba de dințișori albi — și-apoi iarăși l-a lăsat domol în locșorul lui, cu înfrigurarea zurgălăului ascuns în cănacul dela grumaz, ce în picăturile-i dureroase par'car fi zis: Lăsați-l să doarmă, ori nu vedeți ce bine-i cade hodina?”

Cea mai mare fotografie din lume a fost luată în Neapole. Ea măsoară 18 metri pătrați. Chipul de față arată rețușarea ei.

Nicușor a murit aieva? Nu-l vom mai avea niciodată? Unde s'a dus?

...În clipele acele a fost departe de noi, a ne da seama. — Atâta știu, că în seara aceea misterioasă, stăpânită de împărăția umbrelor junghiate rar de vreo dără de luminare, ca de-un cuțit lung-lung, de aur, — am început să înțeleg pentru întâia- dată prețul lacrimilor...

ADA-CALEH

— TÂNGUIREA UNUI ROMANTIC ÎNTĂRZIAT —

Monarhia noastră, după- ce a spesat cinci-șase sute de milioane, cu pregătirile pentru războiul ce eră cât p'aci să isbucnească — a încorporat totuș ceva: insula Ada-Caleh, dintre Orșova și Verciorova. Nu e un triumf prea mare, ce e drept, dar totuș are o aparență a triumfului, deși ostrovul e de o extenziune de abia un kilometru, și de o latitudine, abia pe jumătate. E un fel de insula Margareta așadar, cu adausul, că cei cincisute de locuitori muzulmani — nici mai mulți, nici mai puțini! — dau acestui colțișor tănuțit ceva din timbrul oriental, încât trecând peste pragul lui, aveai pe o clipă senzația, că petreci undeva departe... în Smyrna sau în Stambul, unde cadănele voalate te privesc cu ochi aprinși, în cari strălucesc toate mirajele poveștilor vechi arabe...

E un triumf, ce e drept, dar tot petecul de pământ poate fi acoperit cu aur, după speșele ce s'au cheltuit, în legătură cu încurcăturile, ce puteau să le provoace războiul balcanic.

Chestia s'a rezolvit foarte ușor: patru jandarmi

și un pretore au anexat inzula în cinci minute și guvernul degeaba a mai protestat, degeaba a refuzat să iscălească procesul verbal, căutându-și refugiul la consulul turc al Monarhiei, afacerea eră aranjată și Ada-Caleh eră încorporată în toată ordinea comitatului Caraș-Severin.

* * *

Și totuș, fie-mi permis, să ridic scutul meu de lemn pentru ocrotirea acestor bieți Turci, cari trăiau în acest ostrov îndepărtat, ca o amintire istorică a vremilor de glorie apusă, când jumătate Europa tremură de puterea acestui dușman cumplit. Turcii au trebuit să se retragă, pas cu pas din teritoriile ocupate și numai această insulă a rămas neatinsă de valurile îndreptățite, de valurile Europei reacționare

și iată că acum, când imperiul otoman, când Turcia europeană trebuie să se mulțumească cu abia o palmă de pământ, pierde și acest colț romantic, ce aminteă lumii moderne o stăpânire, ce s'a prăbușit pentru totdeauna.

Insula eră și până acum, sub puterea Monarhiei noastre, lăsându-i-se padișalului supremația iluzorie peste dânsa. Turcii erau însă la largul lor în acest ungher, pe care veacurile îl lăsase și pe mai departe uitat, ca să-și continue în liniște viața monotonă și atât de puțin ofenzivă astăzi a musulmanilor.

Ostrovul acesta eră ca o oază în mijlocul Europei civilizate. Valurile Dunării se izbeau tot mai tumultuoase de țârmurii bătrâni, vapoarele treceau tot mai sfidătoare pe lângă turnurile subțiri ale minaretului, de unde muezzinul chemă, cu glas tot mai sfiosios parcă, pe credincioșii lui Alah, să-și rostască rugăciunea obișnuită cu fața întoarsă spre răsărit...

Escursionisții nu întelăsau niciodată ocazia de a cercetă acest ostrov și amăgirea lor eră cu atât mai mare, cu cât toate minunățiile, ce le cetiseră despre viața orientală, păreau a se desluși în fața lor, din culori în culori din ce în ce mai romantice.

Deja la țârm îi întâmpinau musulmani cu fața arămie, cu capetele îmbrădobite în turbane. Ciceroni de tot soiul, vorbind o românească amestecată cu cuvinte sârbești și nemțești, îi ofereau serviciile, să te conducă prin tainele acestui colț de orient, pentru câțiva gologani. Clipiau des din gene cu înțâlesuri, arătându-ți, pe furis, pachete de tutun și sticlețe cu parfum de roze. Tutunul și parfumul de roze eră singurul izvor de venit al acestor pașnici descendenți a lui Baiazid, în afară de bacșișurile, pe cari excursionisții le împrăștia cu prisosință. Treceai prin praful respectabil al ulițelor și de câteori vedeai câte un

câne tolănit în colb, îți amintea de Pierre Loti, cari a descris atât de minunat dragostea musulmanilor pentru tot soiul de animale, îndeosebi pentru câni.

Căsuțele scunde, cu geamuri mici și perdelate, măreau încă misticismul, ce te stăpâneă dela întâia clipă, când ai pus piciorul pe țarm. Îndărătul acestor ferestruici cu zăbrele vor fi pândind cadănele nenorocite... femeile frumoase, ce își petrec viața trăgând din lulele și visând, întinse pe otoman, în așteptarea stăpânului, cu inimă de piatră.

Fantasia își întinsese deja aripile ei uriașe și totul îți apărea acum într'o lumină deosebit de amăgitoare... Nu mai observai acum nici praful drumului, nici murdăria uliței și a ciceronului, ci priveai cu ochii aprinși, la femeile voalate, ce se strecurau alături, cu ulcioare de apă. Vălul, ce le acoperea, eră un motiv mai mult, să te îndreptezi că el ascundea o comoară de frumuseță și forme răpitoare și nu-ți dai seamă, că acest vâl e numai un pretext pentru a-ți escita fantasia ta, de apusean naiv, obsedat de poveștile și misticismul orientului. Întrai în cafenea, sorbeai cafeaua turcească din câteva înghițituri și iarăș nu-ți dai seamă de admirația, cu care te uitai la turcii bătrâni, ce stau cu picioarele încrucișate pe covoare, trăgând din lulele, discutând încet, sorbindu-și somnoroși cafelele și mângâindu-și bărbile lungi... Îți veniă, să le urezi involuntar, după obiceiul lor național: Alah, să vă crească barba.

Când te apropii de moschee, mutra ciceronului ia o înfățișare și mai tainică, în vremece îți șoptește cu înțeles:

— Popa... bacșiș...

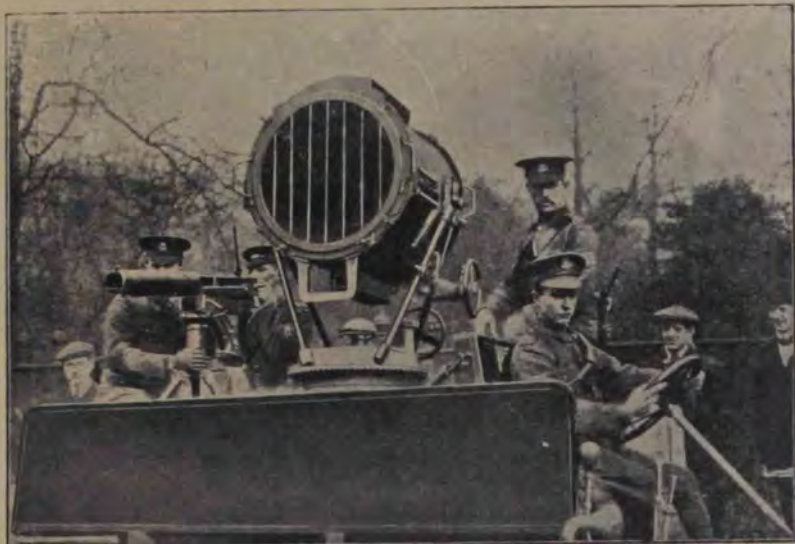
Înțelegi atunci etimologia turcească a acestui cuvânt și strecuri repede francul în mâna ciceronului. Rămâi apoi serios în fața zidurilor împodobite cu arabescuri, cari s'au cutremurat de atâteaori de șopotul închinător alui Alah, și te gândești:

— Alah e bun, Alah e puternic și milostiv, dar Alah doarme...

* * *

Și iată că acum s'a isprăvit și cu parfumul acestei poezii orientale, ce te îmbătă așa de ușor la cursul de jos al Dunării. Patru jandarmi au conturbat în somnolența lor de veacuri pe acești musulmani, atât de inofensivi. Vor mai veni alți patru, poate, și bieții musulmani se vor trezi cu totul.

Și vor veni finanții și vor pune mâna pe tutun, vor pune dare pe parfumul de roze și astfel va secă izvorul de trai al acestor Turci, ce au avut păcatul neiertat să mai întârzie încă la cursul Dunării. Ei se vor împrăști ca fărina orbului, căci nu vor mai avea

Automobil de războiu provăzut cu tun cu tragere repede și cu aparat pentru a proiecta lumină. E cel mai nou soi de automobil de războiu englez.

din ce să trăiască și escursionistii nu vor mai afla nici o atracție, ca să-și mai împrăștie bacșișele acolo. Lăsați-i pe bieții Turci acolo și nu-i conturbați în pacea lor somnolentă!

Dați-le ocazie, să-și păstreze și pe mai departe credința și obiceiurile, căci atunci Ada-Caleh va fi și pentru viitor un colț interesant și tainic, unde lumea europeană va avea ocazia să contemple cu măhnire și melancolie: cea din urmă pălpăire de viață a unui popor, ce se stânge!...

Petronius.

Cântec sălbatec

De vă privesc pe toți cu ură
Și de lovesc în voi sălbatec —
Iertați! Strămoși-mi nu știură
Iubirea brațului molatec,
Ce-adoarme-a gândului furtună.
Peste pâraie roși de sânge
Peste viteji, ce stau să moară,
Ei au sburat fără a plânge
Și-a suspină ca o fecioară,
Ce-și toarce visuri dulci la lună.

Cu-al cailor năpraznic ropot
Zădarnic se 'ntreceă furtuna,
Iar arcu 'n oțelitu-i clocot
Trezeă fulgerături întruna...
Și printre inimi, ce svâcneau
În vârful spedei sclipitoare,
Și ochi ce 'ncremeneau în sânge,
Ei străbăteau ca o vâltoare,
Ce 'nghite glasul, ce se stânge,
Și 'n chiot codri hohoteau...

De-aceea vă privesc cu ură
Și de lovesc în voi sălbatec —
Iertați! Strămoși-mi nu știură
Iubirea brațului molatec,
Ce-adoarme-a gândului furtună!

LIVIU MARIAN

Cum se lucrează dantelele cu ciocănele

Împresurarea Berlinului

ALFONSE DAUDET

I.

Urcam împreună cu doctorul Valeriu „L'avenue des Champs Elysées“ întrebând zidurile găurite de obuzuri, trotoarele scormonite de mitralieze despre istoria Parisului împresurat, când mai înainte de a intra în piața Etoile, doctorul se opri și-mi arătă una din casele cele mai mari atât de pompos înlănțuite împrejurul arcului de triumf și-mi zise:

„Vezi colo sus patru ferestre închise, deasupra aceluia balcon? În primele zile ale lui August, această groaznică lună din anul trecut, atât de nenorocoasă și plină de dezastre și pierderi, fui chemat acolo pentru un caz de apoplexie fulgerătoare. Eră colonelul Jouve, un cuirasier de pe timpul primului imperiu, un bătrân încăpăținat, care pentru o glorie și patriotizm s'ar fi luptat și cu Dumnezeu, și care se mutase dela începutul războiului în „Champs Elysées“, într'un apartament cu balcon pentru a asista la întoarcerea triumfală a armatei franceze. Bietul bătrân!

Vestea despre bătălia dela Weisenburg îi sosise cum sfârșise de mâncat. Și când a cetit numele lui Napoleon la sfârșitul acestui buletin ce anunță înfrângere, căzută jos ca trăsnet...

Eu găsii pe acest bătrân întins dealungul pe covorul camerei sale, cu fața sângerândă și 'nlemnită, par'că ar fi fost lovit cu o lance în cap. În picioare trebuia să fie un colos, culcat părea un gigantic. Avea trăsături frumoase, dinții minunați, un păr creț alb, de

ți-eră mai mare dragul să-l privești; 80 ani ce nu arătau decât 60. Lângă el stetea în genunchi nepoata sa, cu ochii plini de lacrimi. Sămăna mult cu el. Văzându-i unul lângă altul, ziceai că sunt două medalii frumoase, bătute în aceeași formă, una însă veche, ștearsă puțin, cealaltă strălucitoare și netedă în toată luciura și frumsețea noului tipar.

II.

Durerea acestei copile mă mișcă până 'n adâncul sufletului. Fiică și nepoata unui soldat; tatăl ei făcea parte din statul major al generalului Mac-Mahon și chipul acestui mare bătrân întins înaintea ei, rechemă în mintea ei un alt chip nu mai puțin îngrozitor. Eu am căutat s'o liniștesc, dar în realitate vedeam puține speranțe de scăpare. Trei zile de arândul bolnavul a rămas în aceeași stare de încremenire.

În vremea aceasta sosise vestea la Paris despre lupta dela Reichshoffen. Vă aduceți aminte cât a fost de ciudat? Până sara am crezut cu toții într'o mare biruință. 20 mii de Prusieni răniți și omorâți, însuș prințul de coroană prins. Nici eu nu știu cum ajunsese răsunetul acestei bucurii naționale în bietul nostru bolnav, până 'n amorteala cea mai cumplită a paraliziei sale. Adevărat că în sara aceea când m'am apropiat de patul colonelului nu am mai găsit pe acelaș om.

Vederea i se limpezise, graiul îi eră mai întărit. A putut să-mi zimbească și să-mi îngâne de două ori „Bi-ru-intă!“ — „Da, colonele, victorie mare“. Și 'n timp ce eu îi dedeam amănunte asupra acestei biruințe a lui Mac-Mahon, vedeam cât de iute i se destinde fața și cum se luminează.

Când plecai tânăra fată m'așteptă înaintea porții, palidă și prăpădită. Sărmana! Plângea ca un copilăș. „Dar pentru Dumnezeu, liniștește-te, nu mai duce grije, acum e scăpat!“ în zisei luând-o de mâni. Iar ea biata, abia putu să-mi răspundă. Tocmai atunci se afișă peste tot adevărata biruință dela Reichshoffen. Mac-Mahon fusese pus pe fugă și toată oastea lui nimicită...

Ne uitam mirați unul la altul. Ea se măhniă și se nelinișteă, gândindu-se la bietul ei părinte. Eu mă înfioram gândindu-mă la bătrânul colonel. Fără îndoială că nu va mai putea rezistă acestei noi zdruncinări sufletești. Dar până una alta cum o învărești? Să-i lași bucuria și iluziile care-i făcuse atât de bine! Bine dar atunci trebuie să minți... „Foarte bine, voi minți! Îmi răspunde fata cu bărbăție și ștergându-și repede lacrimile și cu fața strălucind de bucuria ce i-o dase speranța, plecă spre odaia moșului ei.

III.

Sarcina ce și-o luase asupra-și eră cât se poate de grea. La început ieșia cu bine la capăt, deoarece

Dantelă italiană lucrată cu acul de cusut.

Dantelă italiană lucrată cu acul de cusut.

mințea nu-l mai ajută să priceapă ce se petrece în jurul lui, și se lasă să fie înșelat ca un copil. însă odată cu însănătoșirea lui și mințea i se limpeziă. Și pentru ca să nu bănuiască nimic, trebuia să-l ținem în curent cu mișcările oștrilor, să-i întocmim buletine militare. În adevăr te mișcă mult să vezi pe această drăgălașă copilă plecată zi și noapte pe harta Germaniei, înfigând stegulețe și silindu-se să formeze o companie cât se poate de glorioasă; Bazaine spre Berlin, Frossand în Bavaria și Mac-Mahon spre Marea Baltică. Și pentru ca această companie să iasă și mai glorioasă, îmi cerea sfatul meu și eu o ajutam cât puteam de mult, dar bunicul ne dădea îndeosebi necesarul în această năvălire închipuită.

El cucerise Germania de atâtea ori în timpul primului imperiu! Știa toate loviturile dinainte: „Acum iată unde vor merge, iată ce se va întâmpla, și prevederile i se realizau întotdeauna, ceea ce-l făcea foarte mândru.

Din nenorocire puteam noi lua multe orașe și câștiga bătălii, pentru el nu mergeam destul de repede. Acest bătrân era nesățios!.. În fiecare zi când veneam aflam despre vreun atac nou.

„Doctore am luat Mainz“, îmi spunea tânăra față venind spre mine c'un zâmbet nervos și prin ușa auziam o voce veselă strigându-mi: „Merge! Merge! Peste opt zile intrăm în Berlin!“ Și în vremea aceea Prusienii aveau numai opt zile până în Paris.

Noi ne 'ntrebam de nu-i mai bine să-l ducem în provincie; da! dar starea Franței i-ar fi destăinuit totul și-l găseam prea slab, prea zdrobit de marea lui zburcămăre, ca să-i pot spune adevărul. Hotărîsem să rămăie.

IV.

M'am dus în prima zi de împresurare la ei — imi aduc aminte și-acum... — foarte obosit, cu aceea neliniște sufletească și frică, pricinuită de toate porțile zăvorite ale Parisului de bătălia dela ziduri și de împrejurimile noastre ce ajunseră hotare.

Îl găsii pe bunul om șezând pe patul lui, vesel și mândru!

„Însfârșit zise el, încep și împresurarea asta!“ Eu îl privii îngrozit.

„Cum așa, colonel, dta ști?...“

Nepoțica lui se întoarse spre mine: „Ce te miri doctore, e noutatea cea mai îmbucurătoare... împresurarea Berlinului a început.

Ea rosti aceste cuvinte, cusând liniștită la lucrul ei și c'un aer pașnic plin de mulțumire. Cum să fi înțeles el ceva? Nu cred, căci bubuitul tunurilor din împrejurimi nu-l putea auzi. Parisul acesta sinistru nu-l putea vedea. Din patul său nu zărea decât o parte din

arcul de Triumf și 'n odaie în jurul lui nu erau decât vechituri de pe vremea primului imperiu, bine orânduite, ce-i susțineau iluzile.

Portrete de mareșali, gravuri reprezentând bătălii, regele Romei în haine de copilăș; apoi console mari colțurate, înfrumșețate cu trofee de aramă încărcate cu moaște imperiale, cu medalii de bronz, apoi o stâncă din St. Elena, așezată sub un glob, și toate acestea console, regele Romei, mareșali, doamne în galben cu talia crescândă, cu mijlocul subțire, avea înțepenire până peste gât care era favorul anului 1806...

Bravul colonel! Atmosfera aceasta plină de biruințe și cuceriri avea mai mare înrăurire asupra lui ca tot ce i-am fi spus noi, căci îl făcea să creadă orbește în împresurarea Berlinului...

V.

Din ziua asta, operațiunile militare erau mult mai simple făcute de noi. Ca să iei Berlinul îți trebuia numai puținică răbdare. Și când bătrânul se plictisea de tot, îi mai citeam o scrisoare dela băiatul său, bine înțeles falsă, fiindcă 'n Paris nu mai intră nimic ș'apoi dela Sedan, aghiotantul lui Mac-Mahon fusese îndreptat spre o cetate în Germania. Vă puteți închipui desna-dejdea bietului fiu, fără nici o noutate dela tatăl său, știindu-l prins, lipsit de toate, poate bolnav și silit să-i vorbească 'n scrisori îmbucurătoare și scurte, atât cât

Dantelă vieneză lucrată cu ciocănele.

poate scrie un soldat în campanie, mergând întruna înainte în țara cucerită.

Câte odată treceau săptămâni întregi fără să aibă nici o știre... Și bătrânul se plictisise, nu mai putea dormi...

Atunci numai decât soseă o scrisoare din Germania pe care ea o citea voioasă lângă patul lui ținându-și plânsul. Colonelul ascultă cu luare aminte, zâmbea apoi inteligent, aprobă critica, ne lămurea trecerile cam alandala. Tot ce-mi plăcea mai mult, erau răspunsurile pline de sfaturi ce i le dă fiului său:

„Nu uită niciodată, că ești francez, îi zicea, să fii generos cu acești oameni. Nu le 'ngreuiă prea tare năvălirea". Apoi urmau povești și predici plăcute despre respectul proprietății, despre politețea față de doamne, un întreg cod de onoare militară, întrebuintat de cuceritori și de învingători. Își mai spuneă în scrisoare și câteva păreri generale despre politică și despre condițiunile de pace care să fie impuse învingătorilor și trebuie să spui că nu eră deloc pretențioasă: „Despăgubirea rășboiului, nimic altceva. Ce-ți folosesc să le dai provinciile? Crezi oare că poți face o Franță din Germania?"

Dictă acestea cu o voce puternică și eră atâta nevinovăție în vorbele sale, o sinceritate patriotică atât de înălțătoare, că nu se putea să nu te miște ascultându-l.

VI.

În timpul acesta împresurarea înainta mereu, dar vai!... nu a Berlinului.

Eră momentul gerului mare, a bombardării, a epidemiilor, a foametei. Dar, mulțumită îngrijirilor noastre, a dragostei necontenite ce se desfășură mereu în jurul lui, liniștea bătrânului n'a fost turburată o clipă. Până în ultimul moment avui franzelă și carne proaspătă pentru el. Însă numai pentru el și nu vâ închipuiri cât de mișcătoare erau prânzurile bunicului: Bătrânul pe patul seu vesel și mulțumit cu servetul dinainte, lângă el șezând nepoată-sa cam palidă de atâta răbdare, îndrumându-i mâinile, dându-i să bea și apoi el înviorat de acest prânz ședeă în comoda lui cameră — afară crivățul suflă cu putere zăpada aceea care se nvrteă în vârtejuri înaintea ferestrelor sale — bătrânul cuirasier își aduceă aminte de campaniile din Nord și ne istorisă nu știu pentru a câta oară această retragere dezastuoasă din Rusia, unde aveai de mâncare pezmeci și carne de cal înghețată.

„Înțelegi tu asta, micuț? Măncam carne de cal!" Cred și eu că-l înțelegeă. De două luni nici ea sâraca nu mâncase altceva... Deoarece vindecarea se apropia din ce în ce, sarcina devenea mai grea.

Amorțea simțurilor sale, care ne fu prielnică până atunci, începeă să se risipească. De două sau de trei ori teribilele bubuituri dela poarta Maillot îl făcură să tresalte, ascuțindu-și urechile ca un câne, și-atunci trebuia să născocesci o ultimă victorie a lui Bazaine asupra Berlinului și salvele de tun se trag în onoarea acestuia la „Invalide".

Într'altă zi după ce îi împinse patul lângă fereastră, văzû garda națională pe strada „Grande sunee".

„Ce-i cu trupele astea?", întrebă bietul colonel, și noi îl auziam mormăind prinire dinți: „Proastă ținută, proastă ținută!" Nici nu eră altfel: noi am înțeles că de-acî înainte trebuia să luăm măsuri, și din nefericire nu am luat destule.

Într'o seară cum sosii, copila veni în grabă la mine și-mi zise speriată: „Măne întră, năvălesc!" Nu știu dacă odaia bunicului a fost sau nu deschisă, dar din seara aceea colonelul aveă o înfățișare neobișnuită.

Ne-o fi auzit. Noi vorbeam de Prusieni, el însă se gândea la Francezi, la acea intrare triumfală pe care-o așteptă de atâta vreme, Mac-Mahon coborând „L'avenue" primit cu flori și fanfare, fiul său de-adreapta mareșalului, iar el moșneagul în balconul său, îmbrăcat în mare ținută ca la Lützen, salutând vulturii plini de praf și drapelele ciuruite de gloanțe. Bietul moș Jouve!

El își închipuia desigur că vrem să-l împiedecăm de a asistă la intrarea triumfală ca să-i înlăturăm o prea mare emoție. Deaceea se fereă de a vorbi cu cineva, însă dimineața în aceeași clipă când batalioanele prusiene apucară pe calea cea lungă ce duce dela poarta Maillot la Tuilleeries, fereastra aceea de sus, se deschide încetitor și colonelul apărû în balcon, cu coiful în cap, cu eșarful cel mare, într'un cuvânt, cu tot calabălăcul lui glorios depe timpul bătrânului cuirasier Milhaud. Mă 'ntreb și-acum, prin ce minune, ce putere de voință, ce reculegere puternică l-a pus astfel în picioare și l-a aranjat cu toate. Ce este însă sigur e, că eră acolo în picioare rezemat de parapetul de fer al balconului, mirându-se că vede străzile pe cât de largi și încăpătoare, pe atât de mute și deșarte ca jaluzelele caselor închise. Parisul pustiu și sinistru apare ca un lazaret, pretutindeni cu drapele așa de stranii și neobișnuite, toate albe cu cruci roșii și nimeni nu merge întru întâmpinarea soldaților noștri.

VII.

O clipă putû crede că s'a înșelat...

Însă nu! Colo, după brăul de Triumf eră un zgomot nelămurit, o linie neagră ce înainta mereu dinspre răsărit. Apoi, încetul cu încetul, vârfulice coifurilor sclipeau la lumina soarelui, micii toboșari dela lena începură a bate și sub arcu Etoile, ritmat de pasul greoi al secțiilor și de isbiturile săbiilor, răsună marșul triumfal al lui Schubert!

Atunci se auzi în liniștea mormântală a pietii un strigăt îngrozitor: „La arme! La arme, Prusienii!" Și cei patru ulani din avant-gardă putură vedeă colo sus în balcon un moșneag înalt, clătînându-se, mișcându-și brațele și apoi... căzând ca un buștean jos. De data aceasta colonelul Jouve eră dus de pe astă lumel...

Trad. de C. Sachelarie.

CUGETĂRI POSTUME

Inimile mari și generoase, sufletele pline de un patriotism cald și înălțător, se pot asemăna c'un templu, unde pentru eternitate trebuie să ardem candela recunoștinței. De entuziasmul acesta depinde de multe ori fericirea și gloria unui popor.

Educatorul nu face altceva decât îndreaptă ceea ce natura a creat.

Sinceritatea este o floare care crește numai în sera de inimi a copiilor, acolo ea găsește cu prisosință tot ce-i trebuie. Sădită în altă parte, trăește puțin, degenerază și, cu timpul, chiar moare.

V. Conta.

În tren

I.

*Fugea ca o năluca trenul
Și cum steteam proptit de geam
În ritmul monoton al roței
Să 'ncheg icoana ta cercam.*

*Veneai purtând în ochii limpezi
Intreg potopul de vâpâi
Ce strălucise într'o sară
Ca niciodată 'n ochii tăi.*

*Simțiam, că 'mi ești atât de dragă
Cum nimenea nu mi-a mai fost
Și cum mergeam fără de țintă
Părea că toluș am un rost.*

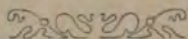
II.

*Treceau alături șiruri-șiruri
Poiene, sate, văi, păduri
Și nu știam, de ce întruna
Cu ochii limpezi tu mă furi.*

*Mă urmăreai cu amintirea
Cum urmărește 'n veci de veci
Păcatul săvârșit pe locuri
Alătura de care treci —*

*Și 'n ritmul monoton al roței
Cum stam așa proptit de geam
Doriam, ca niciodată poate,
La dreapta mea ca să te am.*

RADU MĂRGEAN.

FEREAȘTRA

J. H. ROSNY

Când mă întorceam acasă, noaptea, zăream adeveseori, dincolo de grădiniță, o fereastră luminată. Câte odată fereaștra eră deschisă; peste ea se aplecă o siluetă mlădioasă de tânără fată ori de tânără femeie.

Am băgat de seamă că lumina nu se aprindea niciodată înainte de ceasurile două și se stingea la trei. Mai întâi am crezut că tânăra persoană se pregătea în restimpul acesta de culcare și mi-o închipuiam noctambulă — din gust și din necesitate. Dar încurând aflai că ea se culcă înainte de miezul nopții, se sculă în momentul când o vedeam, apoi se culcă din nou. Obiceiul eră ciudat dar încântător: nimic nu ne predispune a ne bucura de farmecul nopții ca scularea din somn. Tăcerea pare mai dulce, umbrele grădinei mai amabile și mai misterioase.

* * *

Într'o noapte de April, regăsindu-o pe visătoarea mea necunoscută în semi-clarul de lună, mi-am scos pălăria salutând-o și am primit, în schimb, o reverență. Inima mea tresări; svelta persoană, cu fața ascunsă în penumbra unui capușon de dantele îmi părde de o dulceață nespūsă. În zilele următoare o salutai iară, și me-

reu îmi răspundeă cu aceeaș reverență înceată, ritmică și grațioasă.

Sufletul mi-eră pe vremea aceea nelocuit; îl populai cu nocturna mea vecină. În fiecare sară îmi devenea mai scumpă și încurând începurăm să facem telegrafie pe deasupra platanilor, a plopilor și a mesteacănului roșcat. Posedam elementele unui limbaj prin semne la care mă învățase un unchiu bătrân și ca prin minune se întâmplă, că ea îl posedă deasemenea, și chiar mai bine decât mine.

Începū prin a-mi cere o discrețiune complectă, prin a-mi zmulge făgăduința de a nu căută să aflu cine este ea, până când nu-mi va desvălui ea însași acest mister. Îi jurai că mă voi supune și intimitatea noastră se desăvârși. Ea nu răspunse decât încet-încet la patima mea, cu curiozitate mai întâi, apoi cu prietinie, până într'o noapte de Septemvrie, când îmi dăruî întreagă inima ei... la o distanță de șaptezeci și cinci de pași... oh! noaptea aceea de Septemvrie cu năvile ei argintate pe marea eterică, cu lampa ei rotundă, înfășurată în vălul palid de gaze care clătina la suflarea vântului din apus, cu copacii ei ai căror frunziș se agitău ca niște rochii de zine. Ea îmi apărū ca marea noapte a istoriei lumii, când enigma mea prietină schiță hierogliful luminos, delicatul simbol al amorului ei.

Toamnă trecū, apoi iarna, și idila eră veșnic suspendată în spațiu. Înzadar o imploram, înzadar îi ofeream întreaga mea vieată în schimbul unei întâlniri. Ea mi-o refuză necontenit sub pretextul unui jurământ de care numai mai târziu va putea fi deslegată. Când veni primăvara eram ca rățicit: slăbisem, pāliseram, nu mai trăiam decât pentru clipele când mi-apărea mlădioasa siluetă, cu chipul întunecat de penumbra dantelelor. Dar și oră aceasta eră dureroasă și desperată, o oră de rugăminți zadarnice și de mizerabilă pasiune.

* * *

Într'o noapte, lumina nu licări, și nici în noaptea următoare. Cuprins de groază, timp de două zile nu m'am deslipit de lângă geam. Nu puteam dormi, nici mânca — eram înfiorat de presimțiri lugubre. A treia zi de dimineața primii o scrisoare prin care eram invitat să trec pe la un notar necunoscut mie. Instinctul îmi șoptea că mi se vor da vești dela prietina mea. Nu perdui nici o clipă și mă dusei la întâlnire. Notarul eră un bărbat gros, deja bătrân; l'am găsit într'un birou decorat după un stil vechiu. Mă anunță că dra V... care murise alaltăeri, îmi lăsase toată averea ei, căci alte rude nu aveă.

„Averea aceasta — îmi zise notarul — se compune din valori sigure și din proprietăți: ea se urcă aproximativ la opt sute de mii de franci. Cât despre testament, el este inatacabil, căci a fost scris în prezența și sub supraveghierea mea“.

Mă privi cu un zimbet de felicitare și adăogă „Sunt deasemenea însărcinat a vă înmână acest plic confidențial“.

Luai scrisoarea și bălbăii cu glasul tremurător:

„Voiu reveni în altă zi, domnule, spre a vă cere și alte amănunte...”

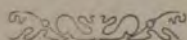
El se înclină cu un aer de deferință. Am eșit dela el clătînându-mă pe picioare, cu inima frântă în piept. Mă așezai în fundul unei cafele pentru a ceti tristele cuvinte postume ale amicei mele.

Serisoarea eră scurtă. Ea glăsuia:

„Iartă-o te rog pe o biată fată bătrână de a-ți datoră dtale singura fericire a vieții ei! Urâtă și mândră cum eram, n'am putut iubi pe nici unul din bărbații pe cari i-am cunoscut: cu toții îmi displăceau prin atitudinea lor ipocrită și brutală — și atinsesem vârsta de șaptezeci de ani, cu o inimă plină de duioșie, fără a fi simțit vreodată bucuria divină de a cugeta la o ființă, așa cum o drept-credincioasă se gândește la Dumnezeu. Dta mi-ai dat această dulceață infinită; grație dtale am cufundat, timp de un an întreg, sufletul meu într'un extaz delicios. Sunt fericită acum, *căci am trăit*, și în ceasul morții, speranța mea supremă este că vei păstra o amintire duioasă sărmanei dtale prietene dela fereastră...”

Nu știu ce ar fi făcut un altul în locul meu; căt despre mine, timp de un sfert de ceas am plâns întruna în acel colț întunecos de cafelea. Dar lucrul cel mai ciudat este că amintirea acestei idile are toată frăgezimea, toată suavitătea minunatelor povești de iubire pe care le putem avea cu cele mai frumoase femei. Și niciodată nu mă pot așeza noaptea la geam fără a fi pătruns de o nemărginită duioșie, fără a întrevede în inchipuire o siluetă svelta și încântătoare ca fecioara din Verona, ori ca frumoasa creștină care ului toate privirile, când cadidul și cele două pașale îi porunciră să-și scoată masca de pe obraz, după cum spune basmul.

Trad. de Adrian Corbul.

Cântece

Drei Vochița Romanescu

*Două ramuri înflorite
Îmi întinse: două mâni —
Două mâni și pentru asta
O visez de săptămâni.*

*Două mâni ne-asămănate
Îmi întinse draga mea
Și de-atuncea ziua 'ntreagă
Nu gândesc decât la ea.*

* * *

*Ce de fluturi, ce lumină
Scânteiază pe altiță,
Pe cămașa ta cea albă,
Albă-rumenă fetiță!*

*Și la gâtul tău de floare
Ce risipă de mărgele:
Parcă văd în rând pe-o ață
Toate dorurile mele.*

H. DASCALESCU

CRONICĂ DOCUMENTARĂ

Creșterea și căderea părului

De ce alătura de moșnegii, al căror păr alb ne impune respect, se văd atâția oameni tineri încă, al căror craniu este cu totul lipsit de păr? Cum se face că părul nostru ne cade așa de des? De ce albește el la bătrânețe? Pentru a răspunde la aceste întrebări, trebuie să știm ce este un fir de păr, cum se naște, cum crește, cum se mărește și cum îmbătrânește el.

Dacă ați avut vreodată curiozitatea să priviți cu o lupă pielea mâinei voastre, ați constatat de sigur pe suprafața ei o mulțime de găurele. Ce rost au ele? În straturile adânci ale peleii corpului nostru trăesc o mulțime de organe pe cari medicii le numesc glande, și cari sunt niște adevărate fabrici.

Unele din aceste glande exerciază industria părului. El se fabrică în celulele pilo-sebacee. Celulele acestea ne interesează în mod particular; ele ne vor explica creșterea, albirea și căderea părului nostru.

Să zmulgem din cap un fir de păr și să-l privim la microscop. Ce vom observa noi mai întâi? Că rădăcina lui care când o privim cu ochii liberi ne pare rotundă și plină, este de fapt scobită și goală ca o ceașcă. Rădăcina aceasta, ne vom spune noi, a fost zmulă din celula ei, și atunci îndreptăm microscopul înspre punctul de unde am zmul firul de păr, și care ne apare astfel mărită, profundă ca un puț.

Ajunși în fundul acestui puț, vedem un fel de lentilă acoperită cu celule identice aceluia cari acoperă firul de păr. Ea este în realitate un organ inteligent și neobosit, o țesătorie care fabrică părul din mii de fire ce se împletesc între dânsule. Niciodată celula aceasta nu încetează de a lucra. Când zmulgem un fir de păr, ea se închide și numai decât începe să fabrice altul nou. Firișoarele pe cari le lucrează cresc toate după un plan anumit; ele formează ca un lanț.

Dar vigoarea și dimensiunea papilelor pilare — așa se numesc celulele cari fabrică părul — variază dela un individ la altul, și lucrul acesta ne explică de ce unele persoane au un păr mai îmbelșugat decât altele.

Tăietură verticală, arătând poziția unui fir de păr, în pelea capului. În mijlocul glandelor pe cari le închid straturile profunde ale peleii noastre, această gravură arată un fir de păr sănătos văzut printr'un puternic microscop.

La vrâsta de patruzeci de ani, părul nostru începe să cărunțească, sfârșind prin a deveni cu vremea alb ca zăpada. De ce ne albește părul?

Să repetăm experiența de a privi un fir de păr la microscop. Părul acesta să fie alb. Vedem că el și-a păstrat structura obișnuită. Numai săculețul cu grăsime care în tinerețe era negru, astăzi îl vedem alb. El colorează părul nostru, și când materia colorată s'a evaporat, părul nostru cărunțește. Dar de ce se pierde această materie colorantă?

Privind cu microscopul la părul care cărunțește, profesorul Metchnikoff, celebrul subdirector al institutului Pasteur din Paris, a zărit, printre celulele ordinare, un șir de alte celule neobișnuite, de un aspect bizar, provăzute cu tentacule și cari de sigur că nu au fost fabricate de papilele pilare. Ori, celulele acestea sunt de fapt niște mosafiri nepoftiți, niște tâlhari cari au invadat pelea și cari poartă un războiu complet cu pașnicele celule cari fabrică părul. Ele le străpung pe acestea din urmă, le absoarbe pigmentul, adică materia colorantă, apoi fug ca niște hoți: unele către extremitatea firului de păr, altele, cari sunt și cele mai număroase, către rădăcina părului, și chiar și mai adânc sub pele.

Acești mănăcatori de pigment au fost numiți de știință „pigmentofagii“.

Albirea părului ne este deci explicată – dar cum se explică căderea lui, și mai ales căderile anormale ale părului? Unii indivizi își perd părul la douăzeci și cinci de ani, alții mai târziu. Adevărul asupra căderii părului încă a fost găsit de savanți. Cauza ei nu trebuie căutată nici în lipsa de aer a capului, nici în studiile îndelungi, nici în explicările simpliste ale laicilor, ci chelia e pricinuită de un microb, numit de știință „microbacilul seboreic“. Microbul acesta se 'ntroduce în celulele piloase și atacă papila pilară pe care o slăbește, o îmbolnăvește, întocmai după cum bacilul tu-

Cum ne perdem părul. Ravagiile cheliei sunt progresive, după cum se vede din această gravură.

berculozei îmbolnăvește plămâni pe cari îi roade. Dar cu toate că e bolnavă, papila continuă totuș a fabrica lanțul cu care leagă firul de păr; lanțul acesta însă, fabricat din celule bolnave, e puțin solid, și el se rupe la cea mai mică sfortare. Încet, încet părul cade și atunci pelea capului prezintă aspectul pe care îl cunoaștem la cheli.

Dar ni se va pune întrebarea: dacă chelia este produsă de un microb, cum se face că nu toată lumea devine cheală prin contagiune? Aceasta, fiindcă microbul cheliei nu atacă decât papilele pilare slăbite, rău hrănite, cari n'au rezistența de nevoie pentru a rezista bacilului. Și, într'adevăr, chelia se observă mai mult la oamenii pe cari medicina îi designează sub numele de artritici, și la acei cari duc o viață prea sedentară, făcând puține exerciții fizice sau mâncând mai mult decât se cuvine. Sângele lor conține deci substanțe rău elaborate, nesănătoase, otrăvitoare. De aceea și papilele lor pilare tulburate în alimentarea lor, imbibate de un sânge necurat, se veștejesc și se lasă a fi invadate de microbacilul seboreic.

Acum, fiindcă cunoaștem cauzele cheliei e drept să ne întrebăm dacă creșterea părului e posibilă pe un craniu pleșuv. Reclamele de prin ziare ne-o afirmă, dar medicul se arată mai sceptic.

El ne va spune că cel dintâi lucru de făcut în acest caz ar fi distrugerea microbacilului seboreic și redarea vigoarei și a sănătății papilelor pilare bolnave. Foarte bine. Dar cum să ajungem noi a distruge microbul în fundul puțurilor foliculare unde sălășluiește? De geaba ne-am turnă noi pe cap ocale întregi de sublimat ori de acid fenic; ele nu vor răzbi până la papilele pilare, căci puțurile foliculare sunt astupate de firele searbede pe cari le fabrică precum și materia grasă care le protejează.

Atunci, ce valoare au loțiunile pe cari ni le prescriu medicii când îi consultăm? Trebuie notat însă, că loțiunile acestea medicul nu le prescrie decât atunci când chelia unei persoane este la începutul ei, adică într'un moment când papilele sunt încă în stare să-și revie în viață. Mai târziu, papilele acestea sunt iremediabil pierdute și nimic nu e în stare a le reînvia.

Loțiunile acestea n'au dealtfel alt scop decât de a ranimă circulația sângelui în pelea capului, de a face să afluze la papile un sânge mai abundent, de a ameliora hrana lor. Mai întâi de toate însă e nevoie de a

Tăietură verticală a pielii capului unei persoane atinsă de chelie. Puțul folicular, atacat de legiuni de microbi, tot nu încetează de a fabrica fire de păr. Dar din celulele acestea bolnave nu răsare decât un păr subțire, jilav și incolor.

schimbă compoziția sângelui când el este viciat. De aceea medicul ne va sfătui să schimbăm felul nostru de trai, să mâncăm mai puțin, să facem exerciții multe, căci ele ard în sânge rămășițele toxice pe cari le conține. Iată dar încă un argument în favoarea educației fizice, pe care colaboratorii „Cosinzenii” n’au încetat de a o propaga în această revistă.

După cum se vede, medicii nu prea au mare încredere în virtuțile miraculoase ale loțiunilor capilare. Ei știu că pretinsul lichid microbucid nu va ajunge niciodată până la papilele pilare bolnave ori infectate. Situația e aceeași când în loc a face să ne crească părul, voim din potrivă, a distruge o tufă de păr de pe obraji, vreuna din acele tufe cari tulbură de multe ori la femei armonia buzei sau a bărbiei lor. Ele nu vor reuși niciodată să stârpească acel păr. Pomadele caustice sau iritante, numite în industrie epilatorii, nu ajung niciodată la papilele pilare. În acest caz, iată cum procedează medicul. El zmulge unul câte unul firele neplăcute, apoi, în porii goi, el introduce un ac înmuiat în vreo materie caustică, pentru a arde papilele pilare ascunse în puțurile lor foliculare; papilele astfel distruse nu vor mai fabrica celulele pilare. La același rezultat ajung și razele *X*, cari au proprietatea de a străbate pielea, ajungând până la papilele pilare pe cari le distrug.

FLOAREA BETULIEI

ROMAN DIN EPOCA ASIRO-BABILONIANĂ

DE: STEFAN LĂZĂR.

TRAD. AUTORIZATĂ DE: ALEXANDRU CIURA

XXVI.

— 18 —

Steaua...

Grupul Arabilor pornise în tăcere. Mergeau la pas de-alungul taberii, ce se asemăna cu un oraș înfloritor, în care nu sunt femei. Haban era în fruntea lor, liniștit, căci un zău binevoitor îi suprimase revolta. Era trist ca un leu-rege...

Grupul Arabilor era întovărășit de călăreți assirieni în frunte cu Thartan, căci Holofern dase porunca, să-i întovărășască, cale de o oară, după ce vor fi părăsit tabăra.

Trecură pe dinaintea cortului visteriei și Iudita îl văzută pe Haban, cum pleacă în calea lui îndelungată. I se făcū milă de el și ea rosti o rugăciune către Iehova, ca să-l conducă pe Haban prin pustietăți, dealuri și văi, unde oameni răi și fiare ațin calea drumeților; și să-l ducă în oaza înfloritoare, unde palmierii se scaldă în soarele aprins; să-l ducă în brațele frumoasei regine arabe, care îl așteaptă cu lacrimi tăcute și cu o dragoste fără margini.

Trupa dispărū în negura albăstrie a depărtării,

Iudita suspină: ocrotește-i Adonai! Apoi luându-și cingătoarea împodobită, plecă cu servitoarea sub zidurile Betuliei, în locul unde sunt fântânile, ca să-și reciteze rugăciunea, cu fața întoarsă spre soarele ce apune: „Dzeul lui Izrail, care ești sus în cer, deasupra culmilor Betuliei, dă-mi putere și curaj, să pot tăia capul lui Holofern și să pot elibera țara ta năpăstuită de veacuri...”

Pășia încet cu umilință, trecu pe lângă carele greoaie de luptă, cari împrejuiau valea Esdrelonului, ca totatătea întărituri.

Lia o întovărășă, ca o umbră. Assirienii cei cruzi se dau la o parte plini de respect, privind cu groază la straița neagră, ce era în mâna servitoarei. Trecea vrăjitoarea cu servitoarea ei, ducând straița, în care sunt farmecele, pentru ruina Betuliei...

Iudita ieși dintre cară și se oprī lângă fântâna cu apă puțină, pe care o păziau Assirieni bărboși. Îngenunchie alături; ochiul ei era uscat, dar inima îi sângeră. Iată, aici e apa, suferința Betulienilor, chinul copilașilor...

Îngenunchie și începū să se roage. Soldații assirieni se deteră speriați la o parte. Ea își împreună mânuțele albe și în vreme ce ochii ei priviau întăriturile și turnurile Betuliei, din sufletul ei îndurerat izbucneau implorări mute: „O Adonai, tu cel mare și îndurător, te implor acum, nu cu vioara cea cu zece coarde, nici cu lira sau cu cântecul, ci cu inima mea cufundată în muțenie, să-ți reverși bunătatea ta asupra lui Izrail și să-l îmbucuri în ziua năcazului lui...”

Soarele era în asfințit, strălucind ca un ochiu uriaș. Văzduhul era scaldat în o lumină aurie și piscurile Betuliei străluciau mahnite. Iudita murmură rugăciunea: „Întoarce-te spre noi Dzeule, până când te vei mânia pe noi? Fii milostiv cu robii tăi”.

Lumina soarelui era acum de o nuanță portocalie. Iudita își spălă mâinile și fața, și în vreme ce luminile cerului se schimbau, începū să îngâne încet-încet psalmul:

1. Dzeul izbândirilor Domnul, Dzeul izbândirilor cu îndrăzneală a lucrat.*

Și plecându-și capul în țărină, Lia începū să îngâne și ea:

2. Înalță-te cel ce judeci pământul, răsplătește răsplătirea celor mândri...

Părea că sună o vioară cu două coarde:

3. Până când păcătoșii, Doamne, până când păcătoșii se vor fâli?

Cele două glasuri se tânguiau bocitoare:

4. Vor strigă și vor grăi nedreptate, vor grăi toți cei ce lucrează fără de lege?

5. Pe poporul tău, Doamne, l’au împilat, și moștenirea ta o au dosebit.

6. Pe văduvă și pe orfani i-au omorât și pe nemernic l’au ucis.

7. Și a zis: nu va vedea Domnul, nici va băga de seamă Dzeul lui Iacob.

Și cum cântau, cu glasurile lor mute și tainice, soldații priviau la întăriturile Betuliei, așteptând să

* Psalm 93. Nota trad.

vază, cum se prăbușesc, atât de frumos și de puternic eră cântul lor.

9. Cel-ce a sădit urechia au nu aude? sau cel-ce a plâsmuit ochiul, au nu bagă de seamă?

Glasul Iuditei tremură plin de recunoștință, curat ca cristalul:

12. Fericit e omul, pe care-l vei îndreptă, Doamne, și din legea ta îl vei învăța pe el.

13. Ca să-l liniștești pe el din zilele cele rele, până ce se va săpă păcătosului groapă.

14. Că nu va lăpădă Domnul pe poporul său și moștenirea sa nu o va părăsi...

Apoi continuă:

17. De nu mi-ar fi ajutat mie Domnul, curând s'ar fi sălășluit în iad sufletul meu.

18. De am zis: S'a clătît piciorul meu, mila ta, Doamne, mi-a ajutat mie!

19. După mulțimea durerilor mele în inima mea, mângăierile tale au veselit sufletul meu.

Soarele asfințise. Dotainul și Chelmonul se scăldau în raze de sânge. Lumina mohorată, tremură în părul bronzat al Iuditei, dându-i o înfățișare așa de frumoasă și așa de tristă, încât și luptătorii babilonieni o priviau fermecați, cum îngână psalmul:

20. Să nu fie împreună cu tine scaunul fărădelegii, cel-ce plâsmuește năcaz peste poruncă.

21. Vână-vor asupra sufletului dreptului și sânge nevinovat vor osândi.

Cerul își pierde splendoarea, neguri întunecate se ridicau din pădurile celea mari, Betulia încă se pierde în umbră, în vreme ce ruga femeii răsună încet în valea Esdrelonului:

22. Și s'a făcut mie Domnul spre scăpare, și Dzeul meu spre ajutorul sperării mele.

Se făcă noapte. Turnurile Betuliei se reliefauser pe cerul întunecat, în vreme ce în valea Esdrelonului muriă lumina și muriă și cântarea:

23. Și le va răsplăti lor Domnul fărădelegea lor, și după răutatea lor îi va pierde pe dâșii Domnul Dzeu!

Eră liniște și întuneric. Iudita privi spre întăritura, ce se pierdea în noapte.

Observă o figură omenească, o figură frumoasă și puternică, ce ieșîă la iveală, în amurgul domol, ca o statuie.

Își duse mâna la gură, ca să nu țipe, căci înțalese numai decăt, că eră Salatiel frumosul ei logodnic. Și stelele, ca și când ar fi așteptat numai clipa aceăta a revederii... începură să străluciască pe bolta plină de taine, care e așa de imensă, și totuș nu poate cuprinde un suspin.

Îl priviă dornică, îl priviă suferindă, până ce îl înghiți ceața și întunerecul. Atunci se întoarse în tabăra babiloniană, ca să se culce în cortul visteriei, căci eră chinuită de friguri.

Se culcă pe canapeaua de purpură, dar nu putu să adoarmă.

Gândul ei rătăceă la toate lucrurile din lume, dar reveniă neîntrerupt la culmea Betuliei...

Mâne acest viteaz frumos se va scobori în vale! Vedeă-l va oare? Aveă-va putere să se uite la el? Oare care e dorința Dzeului celui adevărat? Va încunună cu mărîre armele lui Salatiel, sau îl va umili cu durere și moarte năpraznică?

Privi în noapte în întunericul blând albăstriu strătăiat de strălucirea argintată a stelelor stinghere. Lacrimile îi picurau încet. Se simțiă părăsită și neliniștită: zilele trec și ce se va alege cu Betulia?

Eră vorbă de patru zile...

Două au trecut!

Și mâne?

Mâne, poate...

Căută o stea luminoasă, care să o mângăie, umplându-i sufletul cu razele nădejdiei. Și o află deasupra întăriturilor Betuliei, ce se înălțau până la cer... Eră steaua aceea cu lumină tainică, pe care o privise de-atâtea ori logodnicul ei, din piscul Betuliei. Aflase steaua lui Salatiel, minunata și strălucitoare stea a dragostei lor!

Inima îi svâcni cu putere. Steaua aceea e totodată și steaua Betuliei, ea strălucește plină de mărîre... Zimbi și mușcându-și buzele aprinse trimise în neștire un sărut stelei strălucitoare, a iubirii și a mărîrii...

Tabăra babiloniană dormiă, numai paznicii veghiau. Pământul dormiă și stelele îl străjuiau din înălțimi. Ziua dulce a somnului, începū să-i sărute și ochii ei. Pleoapele i se închideau din când în când. Sentimente ciudate i se învălmășau în suflet, eră adormită pe jumătate și totuș vedeă steaua minunată.

Deodată i se părū, că steaua se clatină pe cer, ca ochiul strălucitor al unui bărbat.

O Salatiel!

Îl priviă zimbînd.

— Vîno mai aproape... — zise în neștire.

Steaua se mișcă iarăș și se cobori mai jos.

Căt e de frumoasă și strălucitoare, întocmai ca ochii lui Salatiel.

I se părū că aude deodată un hohot de răs. El răsună în sufletul ei. Sări speriată, țipând.

Nu! Steaua aceea nu seamănă cu ochii lui Salatiel...

Ochii lui Salatiel nu sunt așa de întunecați și așa de aprinși și de îndrăgostiți... Ochii lui nu strălucesc, nu ard, nu dau viață și moarte, nu te ridică, nu te strivesc, ca steaua aceea.

O Adonai!

A cui e steaua, ai cui sunt ochii?

...Ai lui Holofern!

XXVII.

Lancea grozavă.

Samas, zeul Soarelui lăpădă vălul întunecat, întorcându-și fața spre pământ. Ochiul lui eră încă roșu și somnuros, dar răspândeă totuș strălucire.

Se ridică din patul lui strălucit, ce-i eră așternut de veacuri în fundul mării și se ridică spre cer. Lumina aurie zimbitoare se revărsă asupra lumii, ce așteptă zorile și în vis, ca ziua cea sfântă să le aducă

bucurie sau jale. Erburile, florile și copacii dormiau încă în valea Esdrelonului, dar oamenii furnicau în toate părțile, căci ziua ce venia era de o importanță extremă, având să aducă sau moartea lui Nabuzar, sau înfrângerea Betuliei! Zeul Samas se ridicase și el mai degrabă din așternut, privind cu mirare la tabăra babiloneană, la arena de luptă, unde era Holofern și cu principii sub un baldachin de purpur.

Erau de față și luptătorii, Nabuzar greu înarmat iar Salatiel cu o platoșă ușoară, o sabie grea și cu o lance uriașă.

Zeule Samas, cine va muri din acești doi? Doar amândoi sunt groaznici în putere! Amândoi sunt viteji și ar putea să ia lupta cu o oaste întreagă!

Pe care l'ai ales să-l duci între paznicii tronului tău de aur, ridicându-l între semi-zei? Căreia din doi i-a sunat ceasul din urmă, căci e sigur, ca și strălucirea ta asupra lumii, că unul va cădea astăzi.

Ori care ar cădea, moartea lui este o pierdere imensă! Dacă rămâne mort Nabuzar, s'a prăbușit mândria Assirienilor, iar dacă va cădea Salatiel, s'a stins toată puterea Betuliei!

Tabăra murmură, ca o mare. Assirienii se îngheșuiau, în grupuri mari, lângă barieră. Încetul cu încetul se făcu liniște, încât se auzi glasul lui Nabuzar, în discuția cu Salatiel:

— Nu te supără, prietino, moartea nu e un lucru așa de trist. Au murit și eroi mai mari decât noi... Vreau să zic decât tine... căci toată lumea este îndrăgostită, că te voi strivi.

— Nu te pripri, viteazul meu pretin, căci și eu vreau să te omor... De multeori ne-am întâlnit sus pe coline, dar numai la distanțe mari, căci tu totdeauna scoboreai în vale când mă apropiam de tine.

— Eu?

— Și eu m'am scoborât de câtevaori, dar m'am retras după cum știi, căci nu e plăcută ospitalitatea multimii... Acum însă suntem numai amândoi și unul din noi doi trebuie să-l oșteze pe celalalt cu sângele lui.

— Adevărat, — răspunse Nabuzar — ci crede-mă, va fi un ospăț frumos. Ești în mâinile mele prietino, dar fii liniștit, te voi omori repede și îți promit, că nu-ți voi târi cadavrul, căci pe tine nu sunt supărat după cum eram pe Ieroboam...

— Îți mulțumesc pentru atenție! — zise Salatiel și cu el deodată răsă și Holofern și toți ceilalți, ascultând glumele Ovreiului și ale Assirianului.

Nabuzar credea că râd de el și se înfurie.

— Dragul meu, nu te vei bucura multă vreme de viață. Mă surprinde că ești atât de vesel când îmi cunoști puterea. Lui Ieroboam, vestitului tău tovarăș de arme, i-am zis că îl voi străpunge cu lancea și că aceasta nu se va opri până nu se va împlânta în mijlocul soarelui. Înțelesu-mai? Și ție îți spun același lucru...

— Cred prietino, — zise comandantul betulian — dar eu am dreptate să azvârl mai întâi lancea, și crede-mă Nabuzar, că am să te omor cu aceasta singură azvârlitură. Eu nu ameninț, că voi arunca lancea

până în soare, căci nu sunt așa puternic; eu voi arunca-o numai în tine, te voi străpunge și te voi țintui de glie...

Zimbiă, dar ochii lui ardeau într'o flacără întunecată. El se întoarse spre Holofern:

— Stăpâne al oștirilor, dacă voi ucide pe Nabuzar, îmi dai-voie să iau armura, ca să împodobesc cu ea palatul meu?

— Sigur că va fi a ta, dacă vei răpune pe nebiruitul Nabuzar... — zise Holofern și întinse mâna lui Salatiel.

— Dar să vedem acum, a cui armură rămâne pe câmpul de luptă? Domnii mei vă doresc noroc la luptă!

Goarnea răsunară și cei doi viteji ieșiră în arenă. Gloriosul Nabuzar se opri, lancea lui grozavă, pe care i-o aduseră doi soldați, era obdusă cu aur; el o luă în mână și îi sărută vârful.

— Așa, așa... i-ați adio dela ea, așteptând semnalul, ca să-și arunce lancea asupra lui Nabuzar.

Nabuzar stă ca o stâncă uriașă, iar Salatiel ca o statuie grandioasă; erau ca doi zei.

Goarnea încetară și statuia se mișcă ridicând lancea. Musculatura lui minunată se întinse, când azvârli arma de moarte. Ea trecu din mâna lui, ca o furtună văjăitoare și se izbi în peptul lui Nabuzar cu o putere uriașă...

Ea zdrobi platoșa, străpunse pieptul și ieșindu-i prin spate, îl țintui de pământ...

Holofern și soții lui păliră. Din mii de piepturi se auzi răcnetul:

— Nabuzar!

Holofern zise solemn:

— Nabuzar a murit.

Și se scoborî în arenă, ca să se mai uite odată la comandantul pedestrașilor.

Salatiel se închină și voi să meargă, dar Holofern îi făcu semn să aștepte puțin. Se plecă asupra mortului și îi zise:

— N'am mai văzut așa o lovitură superbă, o viteazule între viteji! Îi întinse mâna și îl conduse în cortul lui, zicându-i:

— Hei Salatiel, dacă te-ai fi născut assirian!

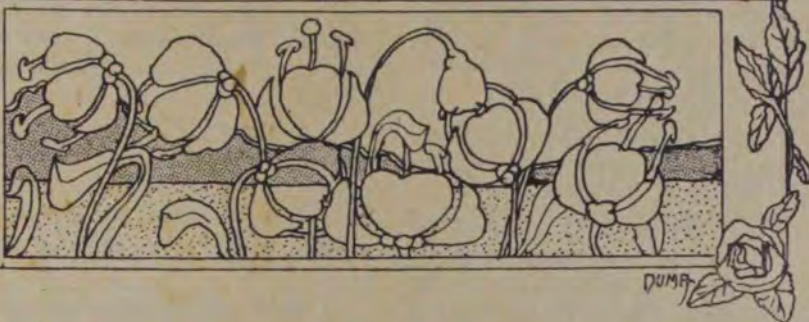
Bilbo răsări deodată, fugind cu mare zor și se aruncă plângând cu hohot peste trupul lui Nabuzar, plin de sânge. Bilbo îl batjocorise mai mult și acum el îl deplângea mai nemângăiat.

— urmează —

Abonații noștri restanțieri sunt rugați ca să reînnoiască abonamentul fără amânare.

Flori de-o zi

Pentru copii...

Când vezi o damă de oraș mare și când te gândești la ușurința, cu care ea să strecoară prin viață, și se pare că privești o păpușe, obișnuită să zâmbească și să pronunțe anumite cuvinte, dacă apeși un resort al mecanismului.

Femeile orașelor mari, sunt într'adevăr, niște păpușe, îmbrăcate după cea din urmă modă și singurul lucru, ce le deosebește de păpușele adevărate, sunt doar nervii și capriciile lor.

Lumea din provincă le privește cu admirație și în aceeași vreme și cu dispreț. Admiră deoparte tenul lor fin, manierele delicate, întreagă înfățișarea lor de femei-păpuși, ce nu par a avea alt rost pe lume decât acela al păpușilor multicolore, ce împodobesc vitrinele bulevardului. Și le desconsideră în aceeași vreme, căci lumea din provincă înțelege prea bine, că păpușile acestea atât de frumoase la înfățișare, nu ascund nimic în sufletul lor și că nu au nici un rost în lumea asta.

Viața femeilor de oraș mare este o alergare continuă după plăceri; viața familiară nu are pentru ele nici un rost, decât acela, de a se ști odată măritate, ca să încunjure rușinea de a ajunge „fete bătrâne“.

Ele nu se înfioară nici de cel mai sublim mister al vieții conjugale: *maternitatea*. Așa a văzut lumina zilei copilul, el trece numai decât la sânul doicei, pentru a fi hrănit cu laptele unei ființe streine, ca și când laptele mamei nu ar fi fost îndesulător pentru el. Cucoana avea să

primească și să reîntoarcă atâtea vizite, avea să ia parte la atâtea concerte și baluri, încât alăptarea noului născut, ar fi fost o piedică prea de tot mare în cursul obișnuit al unei femei de lumea mare. Mama își vede copilul abea de douăori la zi: dimineața, când îl aduce doica și seara, când coșoana se întoarce obosită de la petreceri și se apleacă deasupra leagănelului, ca să sărute, în fugă, fruntea copilășului adormit. Copilul trece din brațele doicii în acelea ale bonei și mai pe urmă în îngrijirea guvernantei, fără ca mama să se fi bucurat de plăcerile fără nume, ce le poate da mângăerile unui copil, gângerile lui și încercările mititelului de a se ține drept și de a face cei dintâi pași.

Ea rămâne ca o străină pentru copilul ei și nici chiar moartea năprasnică a odraslei nu o poate zguduia mai adânc. O dovadă celebra dansatoare Isadora Duncan, care și în fața nenorocirii de a-și vedea deodată înecați amândoi copiii, în loc de a fi repusă de durere, se gândea să-i ardă pe rug, aranjându-le o înmormântare după obiceiul Grecilor de demult.

Cu toate acestea nu este adevărat, că femeile din orașe mari, ar duce pretutindeni aceeași viață, în care nu străluce nici o scântee de dragoste, pentru copii.

Sunt mame, care își îndeplinesc cu sfințenie datoria lor, chiar în cercurile cele mai înalte, gândindu-se cu groază să-și lase copiii pe mâna străinilor.

Sentimentul sublim al maternității

nu se șterge cu totul nici în vârtoarea orașelor mari și îl vedem cum iasă la suprafață, cu multe ocazii.

O astfel de ocazie minunată este *ziua copiilor*, ce se serbează în fieșterea care an în orașele mai mari. Cu acest prilej doamnele și domnișoarele din cea mai înaltă societate se postează dealungul bulevardelor, la colțurile cele mai frecventate ale străzilor, ca să vândă flori, ilustrate și alte nimicuri, și să adune astfel în o singură zi, zeci și zeci de mii pentru copii. De sigur nu e vorbă de ajutorarea copiilor bogați, nici a acelora din clasa mijlocie, ci de sutele și miile de orfani ce au ramas pe stradă, sau de copiii săraci, de a căror creștere părinții nu pot să se îngrijească deajuns. Iată, că cu un gest frumos și elegant, damele elitei adună într'o singură zi zeci de mii de coroane, din cari se vor răspândi atâtea bunătați asupra acestor copii ai nimănui.

Din banii aceștia, cari s'au adunat cu o ușurință atât de uimitoare, se va cumpăra pâine și lapte pentru băeți cari rabdă foame; îmbrăcăminte pentru cei zdrențoși și goi; se vor ajuta spitalele și azilurile în cari se ocrotesc băeți bolnavi, de cari acasă nu are cine să se îngrijească. Femeile nobile, cari au ostenit de dimineața până seara în această muncă, vor avea de sigur cea mai curată mângăere sufletească.

Așa e în orașele mari, în orașele streine...

Fără voce îmi vine să mă întreb, cine se îngrijește de copiii săraci și fără adăpost ai țărăniei noastre?

Cui i-a venit în minte, să aranjeze o zi a copiilor și pe seama micilor noștri săraci, cari vor fi tot așa de mulți și tot așa de lipsiți ca și aceia ai altor neamuri?..

Leontina Ciura.

* * *

Din vocabularul meteorologic

De multeori am fost ispitit să scriu un mic dicționar al expresiunilor celor mai întrebuițate în științele exacte. Nu un dicționar de felul celor existente, adecă în fruntea și rului cuvântul, urmat de semne și prescurtări, apoi explicația laconică, ci un dicționar cu mici articole esplanative. În anul I. al „Cosinzenii“ am și publicat un astfel de articol despre „*Topire și disolvare*“. Altădată voui lămuri ce însemnează *butate și cereale, economie și agricultură*, etc. etc. De data aceasta voui ecsplană unele ecspresiuni din *meteorologie*. Iată un mic capitol după celebrul meteorologist francez *E. Durand — Gréville* (Bulletin de la Société Astronomique de France, 1913 pag. 24—8).

„Lumea începe a-și da seama de progresul și folosul acestei științe — zice meteorologistul meu. Aviatorii vin la Biuroul Central Meteorologic, înainte de zburările lor, pentru a-și lua informații dacă se pot avântă fără primejdii în atmosferă. Școalele de agricultură se preocupă de previziunea agricolă. Accidentele meteorologice, pe mare și pe uscat, devin prada raporturilor de ziare. Din nenorocire, cei mai mulți contemporani ai noștri manifestează mai multă curiositate decât pricepere și îndeosebi ziariștii încălesc noțiunile cele mai simple.“

„Toată lumea cunoaște acele tempestăți rotitoare, violența cărora produce pierzarea multor corăbii mai ales în regiunile intertropicale. Dela Englezi, mari navigatori, am împrumutat numirea acestor fenomene înfricoșate. Terminul cel mai răspândit pentru numirea lor este *ciclon*. Tempestățile de pe oceanul pacific păstrează mai mult numirea de *tifon*, vorbă împrumutată dela chinezescul tifun. Sub atitudinea mici ale A-

tlanticului, Englezii au zis „hurricane“, de unde noi am făcut *uragan* sau *orcan*. În Europa, folosim vorbele uragan și ciclon aproape fără deosebire pentru a designa o furtună rotitoare. Totuș *ciclonul* este un termen mai general, cu atât mai vărtos, că și tempestățile noastre rotitoare sunt cicloni veniți din regiunile intertropicale, abordând cutare ori cutare punct al Europei accidente și suferind în cale mare slăbire și lărgire“.

„Când e vorba de latitudinile noastre în loc de „ciclon“ meteorologistii francezi întrebuițează bucu-roși: *depresiune barometrică* sau mai simplu *depresiune*. Englezii preferă ciclonul și denumirea din urmă ne dă voe, foarte logic, să botezăm *anticiclon* vârtejul de sens invers, la care presiunea barometrică este mai pronunțată în centru decât la periferie, încât masele de aer suflă dela stânga spre dreapta observatorului așezat în centru“ . (Vezi și ale mele „*Studii științifice*“, an I. partea II. pag. 38).

„În lăuntrul ciclonilor se ivesc uneori vârtejuri subțiri, vârful cărora se perde în nori. Aceste sunt *trombele*, cu diametru de 50—100 metri. Când trombele câștigă forță mai mare și diametru câteva sute de metri, se numesc *tornade*. Intre amândouă fenomenele nu este dar decât diferență de intensitate și diametru, în timp ce între tornadul cel mai mare și ciclonul cel mai mic diferența de diametru este enormă. Ceeace nu împedecă pe reporteri, când vreo trombă a cauzat ceva pagube în pădure răsturnând câțiva copaci, să declare că „pădurea fu asaltată de un *ciclon* formidabil“. Trebuie să cetim pur și simplu „de o trombă“.

„În schimb, cetim în ziare de multeori cuvântul *trombă*, unde nu ar avea ce căută. „Peste comuna cutare... s'a descărcat o adevărată trombă de apă“. Armonie imitativă! „Trombă de apă“ ce înfiorător! Parecă s'au vărsat cataractele ceriului peste biata comună. În realitate, a fost vreo ploae torențială, ploae diluviană, dacă vreți. Trombă nici decât. Tromba în sine nu e decât

un vârtej rapid de aer, făcut vizibil prin vapori microscopici de apă, precum sticla ochelarilor se face vizibilă când intri iarna din gerul de afară în odaia încălzită.“

Patria adevăratelor *tornade* este America de Nord. Vârtejurile aceste se formează în regiunea norilor și se slobod pe pământ ca niște pâlnii uriașe. Vârful dela suprafața solului ajunge la diametru de câteva sute de metri și se deplasează cu iuteală de 140 km. pe oră. Nimic nu poate rezistă violenței acestui curent.

Probabil un astfel de tornado, ori mai multe tornade succesive, au produs și catastrofa din 23 Mart. 1913 în statele Nebranca și Cansas.

Gavr. Todica.

* * *

Infinitul

„Trăim, ne mișcăm și suntem în-trânsul“*. De toate părțile ne în-cunjură și ne paralizează mintea cu tăcerea lui nepătrunsă! Un atom infinit de mic în această sferă al cărei centru e pretutindeni și marginile nicăiri. Omul simte cu inima lui că tăcerea aceasta vorbește și se încearcă să-i înțeleagă graiul.

Privește milioanele de stele cari împodobesc bolta nopții și prin scilipirile lor tainice răscolesc imaginația păstorilor aruncându-o în valuri de poezie! Dacă vei încerca să le numeri nu vei face altceva decât îți vei cercă puterea de pătrundere a ochiului și a minții tale. Mai departe imaginația singură își va lua avânt, va străbate bolta cerească dela un orizont, la altul, va călători și va rătăci printre stele dornică de a cunoaște și de a cuprinde măreția ansamblului de lumi cerești și, în cele din urmă, va cădea ostenită și neputincioasă pe planeta noastră neputând găsi un punct de sprijin în rătăcitoarele ei zboruri. Mai departe va vedea pământul pe care stă, mișcându-se pe sfera cerească în jurul soarelui, tăcut, cu lumina lui planetară și cu viața de pe dânsul și neputând răscoli măcar tainele lui, va strigă: „tăcerea spațiilor cerești mă înspăimântă!“** Și nu numai atât.

* Ap. Paul.

** B. Pascal.

Când vei căuta să urmezi maxima; cunoaște-te pe tine însuși, vei rămâne iarăș neputincios în fața întrebărilor ce tu singur și le vei pune: de unde vin și încotro mă duc? Taină nepătrunsă în toate părțile, tăcere mare.

„Stele tăcute deasupra noastră
„Morminte tăcute de desubt. *

Și totuși această tăcere vorbește inimii omenești prin miliardele de astre cari plutesc și se mișcă în sfera ei după niște legi minunate și armonice, urmând drumuri anumite mâinate de o forță nevăzută.

Astronomia are o materie vădit nemărginită. Și cât de frumoasă e această știință prin materia pe care o cercetează! A făcut progrese mari, minunate. A stabilit legi după cari se mișcă aceste lumi cerești, aceste milioane de sisteme planetare pe cari le vedem sau nu le vedem cu ochii liberi și cu instrumentele. Le clasifică, le numără, dar numărul lor e incomensurabil. 140 milioane de stele vizibile cu ochii și cu instrumentele! 140 milioane de sori cu planetele lor invizibile! Și totuși nu e acesta universul. Dincolo de aceste astre mai sunt altele și altele...

Astronomia viitorului le va descoperi și le va înregistra. Dar oare aceasta va cuprinde ea universul? Cu cât va progresa mai mult, cu atât și materia ei se va arăta mai nesfârșită. Taină și iar taină. Simțim cu toții că pretutindeni dăm peste o taină nepătrunsă care, cu cât căutăm s'o înțelegem cu atât mai nepătrunsă se face. În adevăr: ce este esența materiei și a forței? Care e originea mișcării, originea senzațiunii simple, liberul arbitru? Care e originea vieții, originea cugetării și a limbajului? Cum se explică finalitatea aparentă a naturii? Aceste sunt întrebări la cari știința omenească n'a putut încă să răspundă. „Ingoramus et ignorabimus“.**

Ceea ce nimeni Infinit, e ceea ce nu vom putea cunoaște niciodată. L'am definit oare? A-l defini înseamnă a-l cuprinde în niște margini. Nu-mi cereți aceasta! Îl pot numi și eu Nesfârșita Realitate a

Existenței. De această realitate nu putem scăpa nicăieri. Astronomia ne duce la Infinit și tot la Infinit ne duce și chimia cu atomele ei. Și una și alta ajung la concluzia că un alt principiu al formelor aparente decât o forță, o energie armonică ce conduce totul, nu este. Atracțiune universală, atracțiune moleculară, greutate, gravitațiune, una și aceeași forță absolută și nepătrunsă.

„Stele tăcute deasupra noastră
„Morminte tăcute de desubt.

Taină fără margini. Această taină vorbește inimii omenești și noi sărmane ființe mărgenite căutăm să-i înțelegem graiul. Ce e acest Infinit în sine? Nu știu și nu voi putea-o ști. „Ignoramus et ignorabimus!“ Dar știu că în acest Infinit e atâta bine, atâta iubire și atâta putere, atâta inteligență, atâta frumusețe și atâta adevăr, încât îmi plec genunchii la pământ și-mi închin fruntea cu cel mai mare respect. „O! Doamne!“

G. B.

Dantelele și femeea siciliană

— După Binetti Vertua —

Poeții și scriitorii antici și moderni slăvesc femeea siciliană admirându-i grația, frumusețea, calitățile și opera mâinilor ei: dantele.

Produsul acestor grațios și elegant fie el cât de simplu, relevază vecinic ceva din sufletul celeia care îl crează.

Firele aceste subțiri spun secretul unei vieți ignorate, focul unei fantazii nobile, ținta atâtor aspirațiuni. Privind o dantele, gândul ne duce spre întreg șirul de lucrătoare din evul mediu și până în zilele noastre, toate devotate muncii și destinelor lor, fiecare dintre ele țesând o vieață de femeie, fire împletite de atâtea alte vieți pierdute, și totuși atât de părtașe la prosperarea și cultura vieții noastre moderne. Nu întrece nici o măiestrie, ori cât de perfectă ar fi ea, pe aceea a dantelei în darul ce-l posede într-o purifică sufletul femeii, a-i rafina gustul și a o îndemna la bine și frumos.

Istoricul dantelei îl găsim în opera omului, căci e firm, că contemplând operele de artă, femeea simte necesitatea de a imita frumosul în umbra și liniștea casei sale. Broderiile și dantelele nu sunt decât co-

piile anticelor ornamente, frescuri și figuri sculpturale. Originea lor se perde în noaptea timpurilor preistorice. Asirienii, Babilonienii, Egizii, Fenicienii — toți se împodobeau cu cele mai frumoase broderii și dantele. Dela popoarele orientale trecură la Greci și apoi la Romani. E indiscutabil, că Italia a fost cea dintâi care a cunoscut arta dantelăriei, din Sicilia se estinse până în orașele litorale și în special în Veneția unde atinse perfecțiunea, de aci trecu la Francezi, introdusă de Caterina de Medicis, deveni modernă sub Enrie al III. și al IV. și sprijinită de ministrul Colbert, se numi sub domnia lui Ludwig XIV. regina îmbrăcăminte. Primită fu apoi în Belgia, Spania, Austria și mai puțin în Germania.

În muzeul din Palermo putem admira și urmări mai bine ca ori unde evoluțiunea dantelei. Ilustrul profesor Salinas împreună aci cele mai prețioase documente privitoare la istoria dantelăriei siciliene; lângă vestimintele sacre găsim broderiile și dantelele aplicate la lingerie și costumele siciliene. Aurul și argintul mestecat în culori tradează originea orientală care vorbește de splendoarea vremurilor ce-l făcură pe Butera la Abd er Rahman să esclame: „Nu se trăește cu adevărat decât în fecicita țară a Siciliei“.

Numărul proxim al revistei noastre va apărea numai la 8 Iunie n. c.

Cărți primite la Redacție:

V. I. Adrian: Poporanismul literar al „Vieții românești“. Prețul 1 cor.

Victor Stanciu: Serbarea arborilor și a paserilor. Prețul 30 bani.

o o o

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

I. din S. Nu ne aducem aminte să fi primit versuri dela dvoastră.

V. A. R. „Spre soare“ se pare forțată și ca stil și ca idei, iar „Vis arab“ deși are versuri singuratice frumoase, ca concepție e prea simplă.

M. O. Din cele trimise nu putem alege nimic spre publicare.

* Th. Carlyle.

** Dubois—Reymond.

„Librăria Națională” S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

Cele mai noi
cărți literare!

Dragoslav: Volintirii, nuvele, cor. 1'80
Fogazzaro: Misterul Poetului,
roman 1'80
Culina: Carte de bucate 3'—
Catina: Proba cuceririi Si-
listrei 2'—
Dr. Grünfeld: Viața sexuală 1'—
Dr. Sterian: Cum putem mări
cantitatea de viață 1'50
Achimescu: Nuvele alese 1'—
Demetriad: Visul lui Ali 2'—
E. Farago: Copiilor 1'25
Demetrescu: Începuturile ome-
nirii 0'50

A. Cazaban: Între femeie și
pisică, nuvele 1'50
E. Lovinescu: Aripa morții,
roman 1'80
N. Beldiceanu: Chilia dra-
gostei, nuvele 1'50
V. Eftimiu: Cocoșul negru 2'50
Wells: Primii oameni în lună 0'80
Locusteanu: Cincizeci figuri
contemporane 2'50
Apostolescu: Istoria literaturii
moderne 0'20
Ion Agârbicean: Schițe și po-
vestiri 2'—

Cele mai noi
cărți literare!

Pentru poșta să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat depozit de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit și de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și revizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
S. Bornemisa, a edat un
splendid tablou național, tipă-
rit în color, în mărime 47/59
cmetri, reprezentând marea
clipă istorică:

**Intrarea
lui Mihai Viteazu
în Alba-Iulia, la 1599.**

E o foarte frumoasă po-
doabă pentru oricare casă ro-
mânească și e cel mai bun
cadou, ce se poate face la ori-
ce prilejuri. Prețul unui esem-
plar e cor. 2'50, franco. La o
comandă de 10 esemplare, se
trimit franco, pentru numai
21 coroane. — Cereți-l dela

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
S. BORNEMISA
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS

Depozit românesc
de

PIANE ȘI ARMONIURI
în Sibiu, str. Cisnădiei 7.

Piane și pianine din cele
bune fabrici din Austria și Ger-
mania, în nuc mat sau poleit, în
lemn negru, mahagon, palisandru
veritabil, construcțiune modernă,
cadru pancerat, agrafe, moderator
etc., — se pot cumpăra cu preț
foarte favorabil în depozitul
meu. Transportul și pachetarea
sunt gratuite. Școalele, reuniu-
nile de cântări și alte instituții
culturale primesc favor special.

Armonii de școală
bune și solid lucrate.

Rog sprijinul onoratului public român.

cu distinsă stimă:

TIMOTEI POPOVICI,
profesor de muzică
Sibiu—Nagyszeben
Strada Cisnădiei 7.

**Horea,
Cloșca,
Crișan,**

cei trei capi ai revoluției țărănești
din 1784, i-a tipărit într'un splen-
did tablou colorat, după portre-
tele originale dintr'un muzeu, „Li-
brăria Națională” S. Bornemisa,
și i-a pus în vânzare pentru suma
de cor. 2'50 franco; și cor. 2'75
franco recomandat.

Cei ce doresc să aibă o
icoană națională

în casă, care să le vorbească de
una dintre cele mai dureroase pa-
gini ale neamului nostru, să co-
mande acest tablou, care e unic în
felul lui și e vrednic să stea pe
păretele oricărei case românești.

La o comandă de 10 esem-
plare se trimite franco recomandat
pentru numai 21 coroane, în loc
de cor. 27'50. A se comandă la

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
S. BORNEMISA
în ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS